

Erhverv
J.nr. MST-523-00072
Ref. RALAS
Den 4. juni 2008

Ofte stillede spørgsmål og svar om brændefyring og luftforurening

Miljøministeriet får et utal af henvendelser vedr. røggener fra brændeovne og –kedler samt til ministeriets indsats på området. Nedenfor samles de mest almindelige spørgsmål og svar.

Jeg er generet af brænderøg, hvad skal jeg gøre?

Hvis det ikke er muligt at finde en løsning på problemet sammen med den nabo, hvis fyringsanlæg er anledning til forureningen, kan du henvende sig til kommunen, som er rette tilsynsmyndighed i sager om gener fra brænderøg.

Kommunen kan med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens (lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006) § 42, hvis den skønner, at der er tale om "væsentlig forurening", give påbud om, at forureningen skal nedbringes, herunder påbud om gennemførelse af bestemte foranstaltninger.

Kommunens muligheder for at give påbud om bestemte foranstaltninger er endvidere præciseret i brændeovnsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1432 af 11. december 2007) § 11. Her er bl.a. nævnt muligheden for at forhøjelse af skorstenen, for at indskrænking af brugen af fyringsanlægget og for at stille krav til brændslet.

Hvornår er en forurening "væsentlig"?

Et fyringsanlæg kan give anledning til væsentlig forurening af det lokale miljø i form af røg- og lugtgener. Forureningen afhænger af en række forhold, herunder brændsel, fyringsmåde, brændeovn eller brændefyr, skorsten og dennes højde og placering, afstand til nabobygninger, højde og placering af nabobygninger, terrænforhold, vindforhold og lignende. Disse faktorer kan variere betydeligt fra sag til sag. Hvornår en forurening er "væsentlig" afhænger derfor af en konkret vurdering i den enkelte sag. Det er kommunen, der foretager denne vurdering.

Når kommunen skal vurderer en konkret forurening, bør den som udgangspunkt gennemføre tilsyn på stedet og vurdere, om røgen kan forlade skorstenen uden synligt eller lugtende røgnedslag hos naboer. Hvis dette ikke er tilfældet, vil der efter Miljøstyrelsens opfattelse være grundlag for at meddele påbud efter miljøbeskyttelsesloven § 42.

Vurderingen vil ofte ske i samarbejde med skorstensfejeren og tage udgangspunkt i Miljøstyrelsens Luftvejledning og i information om korrekt fyring fra den konkrete producent og fra Miljøstyrelsen.

Det bemærkes, at en speciel følsomhed hos en nabo ikke i sig selv kan begrunde indgreb overfor en brændeovn, der i øvrigt ikke giver anledning til synligt eller lugtende røgnedslag. Tilsvarende kan der heller ikke gribes ind overfor virksomheder, der overholder vejledende grænseværdier, selvom en nabo til virksomheden har en usædvanlig følsomhed overfor f.eks. støj eller anden form for forurening.

Hvad gør regeringen for at løse problemet med forurening fra brændeovne?

Miljøministeriet tager problemerne med forurening fra brændeovne og –kedler meget alvorligt. Miljøministeriet har på den baggrund iværksat en række tiltag for at nedbringe forureningen fra brændefyring. Indsatsen omfatter bl.a.:

- Landsdækkende informationskampagner om korrekt fyring (se www.fyrfornuftigt.dk)
- Emissionskrav til brændeovne og -kedler (brændeovnsbekendtgørelsens kapitel 2).
- Udvidelse af kommunernes beføjelser til at gribe ind i sager om forurening af brændefyring (brændeovnsbekendtgørelsens kapitel 3).
- Et storstilet demonstrationsforsøg med filtre og andre mulig løsninger på brænderøgsforureningen (gennemføres i 2008-2009).
- Skrotningsordning for gamle brændekedler (ikke for brændeovne) (forventes at træde i kraft den 1. juli 2008).
- Økonomisk støtte til udvikling og afprøvning af renere brændefyringsteknologier (2008-2009).
- Innovationspartnerskab for miljøvenlig brændefyring (2008-2009).

Du kan læse mere om indsatsen på Miljøstyrelsen hjemmeside www.mst.dk/luft/partikelforening/braendeovne.

Kan man få tilskud til at skrotte min gamle brændeovn?

Nej, det kan man ikke, og der er heller ingen planer om en sådan ordning.

Det er rigtigt, at der tidligere i pressen har været omtalt en mulig skrotningsordning for brændeovne. Det har dog efter nærmere analyse vist sig, at en sådan ordning ville give alt for lidt miljø for pengene.

Kan man få tilskud til at skrotte sin gamle brændekedel?

Ikke endnu. Ordningen er foreløbigt et forslag, der har været i offentlig høring. Ordningen forventes at kunne træde i kraft 1. juli 2008.

Når ordningen træder i kraft vil der kunne ydes et tilskud på op til 4.000 kr. pr. kedel efter ansøgning på følgende betingelser:

- Den gamle brændekedel skal være fra før 1980 eller af gennemforbrændingstypen.
- Den gamle brændekedel skal nedtages og bortskaffes. Hvis bortskaffelse ikke er mulig skal brændekedlen gøres permanent uanvendelig.
- Skorstenen skal afmeldes eller der skal tilsluttes et andet lovligt fyringsanlæg.
- Den gamle brændekedel skal være lovligt tilsluttet i et énfamiliehus, tofamiliehus eller et rækkehus.

Regeringen og Dansk Folkeparti har afsat i alt 22 mio. kr. til ordningen for perioden 2008-2009.

Er det rigtigt, at der er kommet nye regler om brændeovne?

Ja, det er rigtigt. De nye regler er udstedt i den såkaldte brændeovnsbekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 1432 af 11. december 2007).

Bekendtgørelsen betyder, at man fra den 1. juni 2008 skal sikre sig, at der følger en prøvningsattest med, hver gang man køber eller sælger en brændeovn, en brændekedel eller lignende fyringsanlæg til fast brændsel. Dette hvad enten fyringsanlægget er nyt eller brugt. Prøvningsattesten er ejerens dokumentation for, at fyringsanlægget lever op til de nye miljøkrav.

Ejeren af fyringsanlægget skal få skorstensfejereren til at underskrive prøvningsattesten, når skorstensfejeren godkender den nye installation. Dette sker for ejerens egen regning. Vejledende pris herfor er ifølge Skorstensfejerlauget kr. 88,25 plus moms under forudsætning af, at kontrol og påtegning sker samtidig med, at ejendommen besøges for syn/tilmelding af nyt ildsted.

Ejeren skal opbevare den underskrevne prøvningsattest så længe fyringsanlægget er tilsluttet, og ved eventuelt videresalg skal attesten følge med.

Bekendtgørelsen indeholder enkelte undtagelser, herunder f.eks. fyringsanlæg fra før 1940 og masseovne (ikke seriefremstillede byggesæt). Du kan læse mere om undtagelserne i bekendtgørelsens § 3.

Bekendtgørelsen præciserer endvidere kommunernes handlemuligheder overfor fyringsanlæg, der giver anledning til væsentlig forurening. Kommunerne kan meddele påbud eller forbud, eksempelvis om højere skorstene, om brugen af fyringsanlægget, om anvendt brændsel mv. endelig giver bekendtgørelsen kommunerne mulighed for i en kommunal forskrift at stille skærpede krav til fyringsanlæg i nærmere klart afgrænsede områder.

Kan man sætte filtre på brændeovne?

Filtre til brændeovne er endnu ikke færdigudviklet. Enkelte firmaer er langt fremme med teknologien, men filtrene er endnu ikke færdigudviklede. Der er således fortsat en del uafklarede spørgsmål omkring filtrenes effektivitet og praktiske anvendelighed. Derfor har regeringen og Dansk Folkeparti afsat i alt 2,2 mio. kr. i 2008 og 2009 til et større demonstrationsforsøg, hvor filtre og andre løsningsforslag skal afprøves i praksis under danske forhold.

Hvor mange brændeovne er der i Danmark?

Ifølge den seneste opgørelse fra Energistyrelsen er der ca. 550.000 brændeovne, pejse eller lign. i Danmark. Hertil kommer ca. 50.000 brændekedler (brændefyr). Dvs. i alt ca. 600.000 træfyrede anlæg.

Hvor meget forurener brændeovne og -kedler?

Størstedelen af partikelforureningen i Danmark bæres hertil med vinden fra udlandet. Man regner med at i størrelsesordenen 60-80 procent af partikelforureningen kommer fra udlandet.

Hvis man udelukkende ser på udslippet af partikler fra danske kilder, så bidrager brændeovne og -kedler ifølge DMU's seneste opgørelse med ca. 60 %. Til sammenligning står trafikken for ca. 16 %, industrien for ca. 5 % og kraftvarmeverkerne for ca. 2 %. Det skal understreges, at opgørelsen er relativt usikker.

Brændeovne og -kedler udleder også en række andre forurenede stoffer, bl.a. tjærestoffer (også kaldet PAH), dioxiner og flygtige organiske forbindelser (også kaldet VOC) - stoffer som alle er sundhedsskadelige. Partikelforureningen anses dog for at være det største problem rent sundhedsmæssigt.

Hvad er problemet med partikler?

Luftforurening med partikler er et af de menneskeskabte miljøproblemer, der har størst indflydelse på vores sundhed. Forureningen kan forårsage hjertekarsygdomme, luftvejssygdomme, allergi og kræft.

Hvor stor en andel af forureningen stammer fra brændekedlerne?

Selvom der ikke er ret mange brændekedler står de for omkring 30 % af partikelforureningen fra husholdningernes fyring med træ. På landsplan udgør brændekedler kun en ringe andel af det samlede antal fyringsanlæg til træfyring (ca. 14 % af det samlede antal på ca. 600.000). Men for-

bruget af træ i den enkelte brændekedel er typisk langt større end i en brændeovn. Man regner med, at ca. 50 % af det samlede brændselsforbrug benyttes i kedler.

Hvor meget energi får vi fra brændeovne og -kedler?

Brændeovne og –kedler står for omkring 22 % af husholdningernes brændselsforbrug. Men hele 94 % af den partikelforurening, der stammer fra husholdningernes fyringsanlæg stammer fra brændeovne og –kedler. Set i forhold til den energimængde, der leveres fra brændeovne og kedler, står de altså for en uforholdsmæssig stor del af luftforureningen.

Er det rigtigt, at brændefyring ikke udleder CO₂ og bidrager til globale klimaforandringer?

Ja, hvis man ser på det samlede CO₂-regnskab, så er det rigtigt. Når et træ vokser, optager det CO₂ fra atmosfæren. Når træet senere fældes og anvendes som brænde i en brændeovn, eller hvis det i stedet ligger og rådner i skovbunden, frigives den samme mængde CO₂ igen til atmosfæren. Brænde er med andre ord CO₂-neutral og brændeovne bidrager derfor ikke til globale klimaforandringer.

Hvordan fyrer jeg korrekt i min brændeovn?

Ved at overholde fire simple råd, kan man mindske forureningen væsentligt:

1. Brug rent og tørt træ

Vådt træ giver dårlig forbrænding og meget røg. Fyr aldrig med affald - fx i form af reklamer, magasiner, mælkekartoner, pap eller træ, som er malet eller behandlet.

2. Sørg for rigeligt luft

For lidt luft giver mange sundhedsskadelige partikler i røgen. Tænd op med pindebrænde, optændingsblokke eller lidt avispapir, så ilden hurtigt kan få godt fat. Skru først ned for luften, når flammerne bliver blålige.

3. Fyr lidt ad gangen

Ilden skal have fat i brændslet, så temperaturen hurtig bliver høj. Hver gang du lægger brænde ind, skal du skrue op for luften, til de mørkegule flammer er væk.

4. Gå ud og tjek – røgen skal være næsten usynlig

Hvis der er for meget røg, og det lugter grimt, gør du sandsynligvis noget forkert. Spørg din skorstensfejer.

Du kan læse mere om korrekt fyring på Miljøstyrelsens kampagnehjemmeside www.fyrfornuftigt.dk.

Hvordan kan jeg se, om jeg gør noget galt, når jeg fyrer?

En kæde er ikke stærkere end det svageste led. For at en brændeovn kan fungere korrekt skal både brændsel, betjening, ovn og skorsten være i orden. Hvis bare en af de ting ikke er i orden, kan man opleve problemer.

Problemerne kan vise sig på flere måder. Det bliver svært at tænde op og holde gang i ilden. Ovnens ruder og brændkammeret soder til. Der kommer sort røg ud af skorstenen. Måske kommer der røg ud i stuen, når man åbner lågen. I værste fald kan der opstå skorstensbrand.

Hvis du er i tvivl, kan man spørge sin skorstensfejer.

Hvad skal man være særligt opmærksom på, hvis man skal have ny brændeovn el. lign.?

Når du køber en brændeovn el. lign., skal du sikre dig, at der medfølger en prøvningsattest, som dokumenterer, at bekendtgørelsens krav er opfyldt.

Når du tilslutter en brændeovn eller lign., skal du få din skorstensfejer til at påtegne ovnens prøvningsattest, når han godkender installationen.

Herudover er det vigtigt at ovnen passer til varmebehovet.

Du kan læse mere om valg af ovn på Miljøstyrelsens kampagnehjemmeside:

<http://www.groentansvar.dk/Default.aspx?ID=344>.

Hvad skal man være særligt opmærksom på, hvis man vil af med sin gamle brændeovn?

Du må kun sælge din gamle brændeovn eller lign., hvis du kan fremskaffe en prøvningsattest for, at den lever op til brændeovnsbekendtgørelsens krav. Dette kan i praksis være vanskeligt, da ovnen måske aldrig er blevet testet. Du kan evt. henvende dig, der hvor du oprindeligt købte din ovn.

Kasserede brændeovne eller lign. afleveres til skrotning efter kommunens anvisninger.

Må man fyre med kul og koks i sin brændeovn eller kedel?

Miljøstyrelsens luftvejledning fraråder anvendelsen af kul, petcoke og brunkul og koks i fyringsanlæg under 5 MW. Dette bl.a. pga. indholdet af problematiske stoffer i asken.

Det er ikke forbudt. Men brændslerne skal overholde Bekendtgørelse om svovlindholdet i faste og flydende brændstoffer (nr 1663 af 14/12/2006), hvor det af §5 fremgår, at svovlindholdet højst må være 0,9 % (vægtprocent) for kul og andre forssile brændsler, og 1,0 % (vægtprocent) for petroleumskoks.

Endvidere gøres opmærksom på brændeovnsbekendtgørelsens kapitel 3 om kommunernes beføjelser overfor konkrete fyringsanlæg, som giver anledning til væsentlig forurening, og overfor fyringsanlæg i nærmere afgrænsede områder.

Hvad gør man hvis man har købt træbriketter, der brænder dårligt?

Generelt anbefaler Miljøstyrelsen, at man skal være opmærksom på, om træbriketterne lugter som rent træ – både før og mens de brænder – og om briketterne indeholder plastik eller lignende. Hvis man får mistanke om, at briketterne ikke er i orden, så bør man henvende sig til kommunen, som er tilsynsmyndighed på området. Man bør beholde briketterne og kvitteringen for købet, så man kan fremvise det for kommunen.